

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/77/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2011 και της Οδηγίας 2012/28/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012 στο ελληνικό δίκαιο και τροποποίηση του Νόμου 2121/1993 - Πνευματική Ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα - ΦΕΚ/Α/25/1993»

I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νοσχ, όπως διαμορφώθηκε από τη Διάρκη Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων, αποτελείται δύο (2) Κεφάλαια και δέκα (10) άρθρα.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1 – 5) τροποποιούνται διατάξεις του ν. 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας, συγγενικών δικαιωμάτων και πολιτιστικών θεμάτων, προκειμένου η εθνική νομοθεσία να εναρμονισθεί προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/77/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27.9.2011 «για τροποποίηση της οδηγίας 2006/116/ΕΚ για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων» (ΕΕL 265/11.10.2011 σελ. 0001 – 0005).

Συμφώνως προς το προοίμιο της προς ενσωμάτωση Οδηγίας «... Η διάρκεια προστασίας για τις υλικές ενσωματώσεις των ερμηνειών ή εκτελέσεων και για τα φωνογραφήματα ... πρέπει ... να επεκταθεί στα 70 έτη από τη σχετική εκτέλεση» (σκέψη 7).

Η σχετική διάταξη της Οδηγίας θεσπίσθηκε υπό το σκεπτικό ότι «[η] κοινωνικά αναγνωρισμένη σημασία της δημιουργικής συμβολής των ερμηνευτών ή εκτελεστών θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται σε επίπεδο προστασίας που θα αναγνωρίζει τη δημιουργική και καλλιτεχνική συνεισφορά τους»

2

(σκέψη 4). «Οι ερμηνευτές ή εκτελεστές αρχίζουν εν γένει τη σταδιοδρομία τους σε νεαρή ηλικία και η σημερινή πεντηκονταετής διάρκεια προστασίας που εφαρμόζεται στις ενσωματώσεις των ερμηνειών ή εκτελέσεων συχνά δεν προστατεύει τις ερμηνείες ή εκτελέσεις τους σε όλη τη διάρκεια του βίου τους. Ορισμένοι ερμηνευτές ή εκτελεστές αντιμετωπίζουν ως εκ τούτου ένα εισοδηματικό κενό προς το τέλος του βίου τους ... » (σκέψη 5). «Τα έσοδα που προέρχονται από τα αποκλειστικά δικαιώματα αναπαραγωγής και διάθεσης ... καθώς και από την εύλογη αποζημίωση για τις αναπαραγωγές για ιδιωτική χρήση ... και από τα αποκλειστικά δικαιώματα διανομής και εκμίσθωσης ... θα πρέπει να είναι διαθέσιμα στους ερμηνευτές ή εκτελεστές τουλάχιστον κατά τη διάρκεια του βίου τους» (σκέψη 6).

Περαιτέρω, «[π]ροκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι ερμηνευτές ή εκτελεστές που έχουν μεταβιβάσει ή εκχωρήσει τα αποκλειστικά δικαιώματά τους στους παραγωγούς φωνογραφημάτων θα επωφεληθούν πραγματικά από την εν λόγω παράταση, θα πρέπει να θεσπιστεί μια σειρά συνοδευτικών μέτρων» (σκέψη 10).

Ως πρώτο συνοδευτικό μέτρο προβλέπεται «η υποχρέωση στους παραγωγούς φωνογραφημάτων να δεσμεύουν, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, ποσόν που αντιστοιχεί στο 20% των εσόδων από τα αποκλειστικά δικαιώματα διανομής, αναπαραγωγής και διάθεσης των φωνογραφημάτων ...» (σκέψη 11).

Ως δεύτερο συνοδευτικό μέτρο «... πρέπει να είναι η "μηδενική βάση" για τους ερμηνευτές ή εκτελεστές εκείνους που έχουν εκχωρήσει τα προαναφερθέντα αποκλειστικά δικαιώματά τους σε παραγωγούς φωνογραφημάτων έναντι δικαιωμάτων εκμετάλλευσης ή αμοιβής. Προκειμένου οι ερμηνευτές ή εκτελεστές να επωφεληθούν πλήρως της παρατεταμένης περιόδου προστασίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίσουν ότι, βάσει των συμφωνιών μεταξύ παραγωγών φωνογραφημάτων και ερμηνευτών ή εκτελεστών, τα δικαιώματα εκμετάλλευσης ή η αμοιβή που καταβάλλονται στους ερμηνευτές ή εκτελεστές στη διάρκεια της παρατεταμένης περιόδου δεν επηρεάζονται από προκαταβολές ή συμβατικά καθορισμένες κρατήσεις» (σκέψη 14).

Υπό το φως των ανωτέρω, τροποποιήθηκαν διατάξεις της Οδηγίας 2006/116/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12.12.2006 «για τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενικών δικαιωμάτων (EEL 372/27.12.2006 σελ. 0012 – 0018).

Με το παρόν Νσχ τροποποιούνται αντιστοίχως οι διατάξεις της σχετικής εθνικής νομοθεσίας (ν. 2121/1993), ειδικότερα, δε, τροποποιείται το άρθρο 30 (άρθρο 1), η περίπτωση γ' του άρθρου 52 (άρθρα 2 και 3), η περίπτωση δ'

του άρθρου 52 (άρθρο 4) και το άρθρο 68Α του ν. 2121/1993 (άρθρο 5).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 6 – 10) υπό τον τίτλο «Ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις ορφανών έργων» ενσωματώνονται στην ελληνική έννομη τάξη, και συγκεκριμένως στον ν. 2121/1993 «Πνευματική Ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα», οι ρυθμίσεις της Οδηγίας 2012/28/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012 «σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις ορφανών έργων».

Α. Συμφώνως προς την Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με ορισμένες επιτρεπόμενες χρήσεις ορφανών έργων» [(COM(2011) 289 τελικό, (24.5.2011)], κύριος στόχος της εν λόγω πρότασης είναι η δημιουργία ενός νομικού πλαισίου για την εξασφάλιση της νόμιμης, διασυνοριακής διαδικτυακής πρόσβασης σε ορφανά έργα που περιλαμβάνονται σε διαδικτυακές ψηφιακές βιβλιοθήκες ή αρχεία υπό τη διαχείριση διαφόρων οργανισμών οι οποίοι προσδιορίζονται στην παρούσα πρόταση, όταν τα εν λόγω ορφανά έργα χρησιμοποιούνται για την επίτευξη της αποστολής δημοσίου συμφέροντος των ανωτέρω οργανισμών. Ο εν λόγω στόχος δύναται να επιτευχθεί μέσω συστήματος αμοιβαίας αναγνώρισης ενός έργου ως ορφανού. Προκειμένου να εξασφαλίσουν την αναγνώριση έργων ως «ορφανών», οι βιβλιοθήκες, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα μουσεία ή τα αρχεία, τα ιδρύματα κινηματογραφικής κληρονομιάς και οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί υποχρεούνται να πραγματοποιήσουν προηγούμενης επιμελή αναζήτηση, συμφώνως προς τις απαιτήσεις που ορίζονται στην προτεινόμενη Οδηγία, στο κράτος μέλος όπου δημοσιεύθηκε αρχικώς το έργο. Αν από την επιμελή αναζήτηση αποδειχθεί το καθεστώς ενός έργου ως «ορφανού», το σχετικό έργο θα θεωρείται ορφανό σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθιστώντας περιττή τη διενέργεια πολλαπλών επιμελών αναζητήσεων. Κατ' αυτό τον τρόπο θα είναι δυνατή η διάθεση ορφανών έργων στο διαδίκτυο για πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς, χωρίς προηγούμενη άδεια, εκτός αν ο ιδιοκτήτης του έργου θέσει τέλος στο καθεστώς του ως ορφανού (Αιτιολογική Έκθεση επί της ως άνω Προτάσεως παρ. 1).

Συμφώνως προς το Προοίμιο της Οδηγίας 2012/28/ΕΕ, «Η ανάγκη προώθησης της ελεύθερης κυκλοφορίας της γνώσης και της καινοτομίας στην εσωτερική αγορά αποτελεί σημαντικό μέρος της Στρατηγικής Ευρώπη 2020, όπως επισημαίνεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη", η οποία περιλαμβάνει στις εμβληματικές πρωτοβουλίες της την ανάπτυξη ενός ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη» (σκέψη 2). «Η δημιουργία νομικού πλαισίου για τη διευκόλυνση της ψηφιοποίησης και της διάδοσης

έργων και άλλου αντικειμένου προστατευόμενου με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικά δικαιώματα και των οποίων ο κάτοχος δικαιωμάτων δεν έχει ταυτοποιηθεί ή, ακόμα και αν έχει ταυτοποιηθεί ο κάτοχος των δικαιωμάτων, δεν έχει εντοπιστεί - τα λεγόμενα ορφανά έργα - είναι μια βασική δράση του ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη, όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη". Η παρούσα οδηγία εστιάζει στο ειδικό πρόβλημα της νομικής εκτίμησης του καθεστώτος του ορφανού έργου και των επιπτώσεών του στους εγκεκριμένους χρήστες και στις επιτρεπόμενες χρήσεις των έργων ή των φωνογραφήματων που έχει θεωρηθεί ορφανά έργα» (Προοίμιο της Οδηγίας 2012/28/ΕΕ, σκέψη 3).

Β. Βάσει των διατάξεων του προτεινόμενου Νσχ διατυπώνεται, μεταξύ άλλων, στο άρθρο 6 του παρόντος ο σκοπός των άρθρων 7 και 8 του Κεφαλαίου Β' αυτού.

Με τις διατάξεις του άρθρου 7 προστίθεται νέο άρθρο 27Α στον ν. 2121/1993, διά του οποίου ενσωματώνονται οι ρυθμίσεις των άρθρων 1, 2, 3, 4, 5 και 6 της Οδηγίας 2012/18/ΕΕ στη νομοθεσία της χώρας μας. Μεταξύ άλλων, ορίζεται η έννοια του όρου «ορφανά έργα» και προσδιορίζονται οι φορείς χρήσης ορφανών έργων και οι επιτρεπόμενες χρήσεις των έργων τους (παρ. 1). Περαιτέρω, ορίζονται οι κατηγορίες έργων επί των οποίων εφαρμόζονται αποκλειστικώς οι ρυθμίσεις του παρόντος (παρ. 2), και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τα έργα ή φωνογραφήματα τα οποία έχουν περισσότερους από έναν δικαιούχους οι οποίοι δεν έχουν ταυτοποιηθεί στο σύνολό τους ή, ακόμη και αν έχουν ταυτοποιηθεί, δεν έχουν εντοπισθεί όλοι μετά τη διενέργεια και καταγραφή του αποτελέσματος επιμελούς αναζήτησης (παρ. 3). Προβλέπεται ότι η χρήση των ορφανών έργων από τους φορείς χρήσης ορφανών έργων επιτρέπεται μόνον για την επίτευξη στόχων που σχετίζονται με τη δημοσίου συμφέροντος αποστολή τους, και παρέχεται δυνατότητα παραγωγής εσόδων στο πλαίσιο των επιτρεπόμενων χρήσεων αποκλειστικώς για την κάλυψη δαπανών για την ψηφιοποίηση και διάθεση στο κοινό των εν λόγω έργων (παρ. 4). Επίσης, περιγράφεται η έννοια της «επιμελούς και καλόπιστης αναζήτησης» για την ταυτοποίηση και τον εντοπισμό των δικαιούχων των ορφανών έργων και ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τη διενέργεια της αναζήτησης και τις σχετικές διαδικασίες (παρ. 6). Περαιτέρω, ρυθμίζονται θέματα σχετικώς με την τήρηση μητρώων αναζητήσεων από τους φορείς, καθώς και με τις πληροφορίες οι οποίες πρέπει να παρέχονται στην αρμόδια εθνική αρχή, δηλαδή στον Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας (παρ. 7 και 8). Προβλέπεται ότι έργο ή φωνογράφημα το οποίο θεωρείται ορφανό έργο σε ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεωρείται ορφανό σε όλα τα κράτη μέλη (παρ. 8). Επίσης, παρέχεται η δι-

νατότητα στον δικαιούχο έργου ή φωνογραφήματος ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου, το οποίο είχε καταχωρισθεί ως ορφανό, να θέσει τέλος στο καθεστώς του έργου ως ορφανού, και καθορίζεται η σχετική διαδικασία. Ο δικαιούχος δύναται να ζητήσει τη διακοπή της χρήσης του έργου από τον αρμόδιο φορέα, καθώς και την καταβολή αποζημίωσης για τη χρήση του έργου του. Περαιτέρω, ορίζεται ότι σε περίπτωση εσφαλμένης αναγνώρισης ενός έργου ως ορφανού λόγω πλημμελούς η κακόπιστης αναζήτησης ή σε περίπτωση που ο φορέας χρήσης ορφανών έργων δεν προβεί εμπροθέσμως στον χαρακτηρισμό ενός έργου ως ορφανού ή συνεχίζει να κάνει χρήση του παρά το ότι χαρακτηρίστηκε ως ορφανό, παρέχεται η έννομη προστασία των άρθρων 63Α έως και 66Δ του ν. 2121/1993 (παρ. 9 και 10), ο δε Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας δεν φέρει ευθύνη για τη διενέργεια επιμελούς αναζήτησης και χαρακτηρισμού ενός έργου ως ορφανού, καθώς και για τη λήξη του εν λόγω καθεστώτος.

Τέλος, με τις διατάξεις του άρθρου 8 ορίζεται ότι οι θεσπιζόμενες διά του παρόντος ρυθμίσεις για τα ορφανά έργα εφαρμόζονται για πρώτη φορά από τις 29.10.2014 και εφεξής, ενώ δεν θίγουν πράξεις που έχουν λάβει χώρα και δικαιώματα που έχουν αποκτηθεί πριν από την ως άνω ημερομηνία.

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 2

Θα ήταν, ενδεχομένως, χρήσιμο, για λόγους προσαρμογής προς το σχετικό κείμενο της Οδηγίας 2011/77, να προστεθούν στην αρχή της προτεινόμενης ρύθμισης και οι λέξεις «ή κείμενο» μετά από τη φράση «μουσικές συνθέσεις με στίχους» (βλ. άρθρο 1 σημ. 1) της Οδηγίας).

2. Επί του άρθρου 7 παρ. 6

Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη «[μ]ε απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας καθορίζονται οι κατάλληλες πηγές για τη διενέργεια της καλόπιστης επιμελούς αναζήτησης από τους φορείς χρήσης ορφανών έργων για την ταυτοποίηση και τον εντοπισμό των δικαιούχων (...)». Επίσης, συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση επί του άρθρου 7 του Νσχ (σελ. 4, δεύτερη παράγραφος), «[ο] αρχικός κατάλογος με τις πηγές που θα χρησιμοποιηθούν για την πραγματοποίηση της αναζήτησης θα διαμορφωθεί κατόπιν διαβούλευσης με δικαιούχους και χρήστες, θα συμπεριλαμβάνει τουλάχιστον τις πηγές που αναφέρονται στο Παράρτημα της Οδηγίας 2012/28 και θα καθοριστεί με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ) (...)».

Περαιτέρω, στην παρ. 2 του άρθρου 3 της προς ενσωμάτωση στην έννομη τάξη της χώρας μας Οδηγίας ορίζεται ότι «[ο]ι πηγές που είναι κατάλληλες

6

για κάθε κατηγορία των έργων ή φωνογραφημάτων καθορίζονται από κάθε κράτος μέλος, κατόπιν διαβούλευσης με τους κατόχους δικαιωμάτων και τους χρήστες, και περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις σχετικές πηγές που αναφέρονται στο Παράρτημα».

Υπό το φως των ανωτέρω, για λόγους πλήρους ενσωμάτωσης των διατάξεων της ως άνω Οδηγίας, θα ήταν σκόπιμο να συμπληρωθεί ως εξής το πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του προτεινόμενου άρθρου 7 του Νσχ: «Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας, κατόπιν διαβούλευσης με τους κατόχους δικαιωμάτων και τους χρήστες, καθορίζονται οι κατάλληλες πηγές για τη διενέργεια της καλόπιστης επιμελούς αναζήτησης από τους φορείς χρήσης ορφανών έργων για την ταυτοποίηση και τον εντοπισμό των δικαιούχων συμφώνως προς την παράγραφο 1, πριν από τη χρήση τους, για κάθε έργο ή φωνογράφημα, συμπεριλαμβανόμενων έργων και προστατευόμενων αντικειμένων που περιλαμβάνονται σε αυτό, οι οποίες περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις αναφερόμενες στο Παράρτημα της Οδηγίας 2012/28/ΕΕ».

Περαιτέρω, θα ήταν σκόπιμο το Παράρτημα της Οδηγίας 2012/28/ΕΕ να περιληφθεί (ως Παράρτημα) στο κείμενο του υπό ψήφιση Νσχ.

3. Επί του άρθρου 7 παρ. 6 και 11

Συμφώνως προς τη προτεινόμενη διάταξη της παρ. 6 του παρόντος, «Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας καθορίζονται οι κατάλληλες πηγές για τη διενέργεια της καλόπιστης επιμελούς αναζήτησης από τους φορείς χρήσης ορφανών έργων για την ταυτοποίηση και τον εντοπισμό των δικαιούχων (...)».

Περαιτέρω, στην παρ. 11 του παρόντος ορίζεται ότι «Ο Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας δεν φέρει καμία ευθύνη για τη διενέργεια της επιμελούς αναζήτησης εκ μέρους του φορέα χρήσης ορφανών έργων και τη θέση ενός έργου σε καθεστώς ορφανού, καθώς και για τη λήξη του εν λόγω καθεστώτος».

Εν προκειμένω, χρήζει διευκρίνισης αν το ανεύθυνο του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας αφορά και την ως άνω απόφαση διά της οποίας καθορίζονται οι κατάλληλες πηγές για τη διενέργεια της καλόπιστης επιμελούς αναζήτησης από τους φορείς χρήσης ορφανών έργων ως προς την ταυτοποίηση και τον εντοπισμό των δικαιούχων ορφανών έργων.

4. Επί του άρθρου 7

Το άρθρο 7 της προς ενσωμάτωση Οδηγίας, υπό τον τίτλο «Εξακολούθηση της εφαρμογής άλλων νομικών διατάξεων», ορίζει ότι «Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τις διατάξεις που αφορούν ειδικότερα τα δικαιώματα ευρεσιτε-

χνίας, τα σήματα, τα σχέδια και υποδείγματα, τα πρότυπα χρήσεων, τις τοπογραφίες προϊόντων ημιαγωγών, τα τυπογραφικά στοιχεία, την πρόσβαση υπό όρους, την πρόσβαση σε καλωδιακές ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες, την προστασία των εθνικών θησαυρών, τις νομικές προϋποθέσεις κατάθεσης, το δικαίο των συμπτάξεων και του αθέμιτου ανταγωνισμού, το εμπορικό απόρρητο, την ασφάλεια, την εμπιστευτικότητα, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και τον σεβασμό της προσωπικής ζωής, την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα, το ενοχικό δικαίο και κανόνες για την ελευθερία του τύπου και την ελευθερία έκφρασης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης».

Επίσης, στην Αιτιολογική Έκθεση επί του άρθρου 7 του Νσχ (σελ. 5, τελευταία παράγραφος) διευκρινίζεται ότι το σύνολο των διατάξεων, οι οποίες αναφέρονται ρητώς στο άρθρο 7 της ως άνω Οδηγίας, δεν θίγονται από τις ρυθμίσεις του παρόντος.

Υπό το φως των ανωτέρω, για λόγους πλήρους ενσωμάτωσης των διατάξεων της ως άνω Οδηγίας, θα ήταν σκόπιμο να προστεθεί στο εν λόγω άρθρο νέα διάταξη η οποία θα περιλαμβάνει τις ρυθμίσεις του άρθρου 7 της Οδηγίας.

Αθήνα, 19.11.2013

Οι εισηγητές
Δημήτρης Βασιλείου
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών